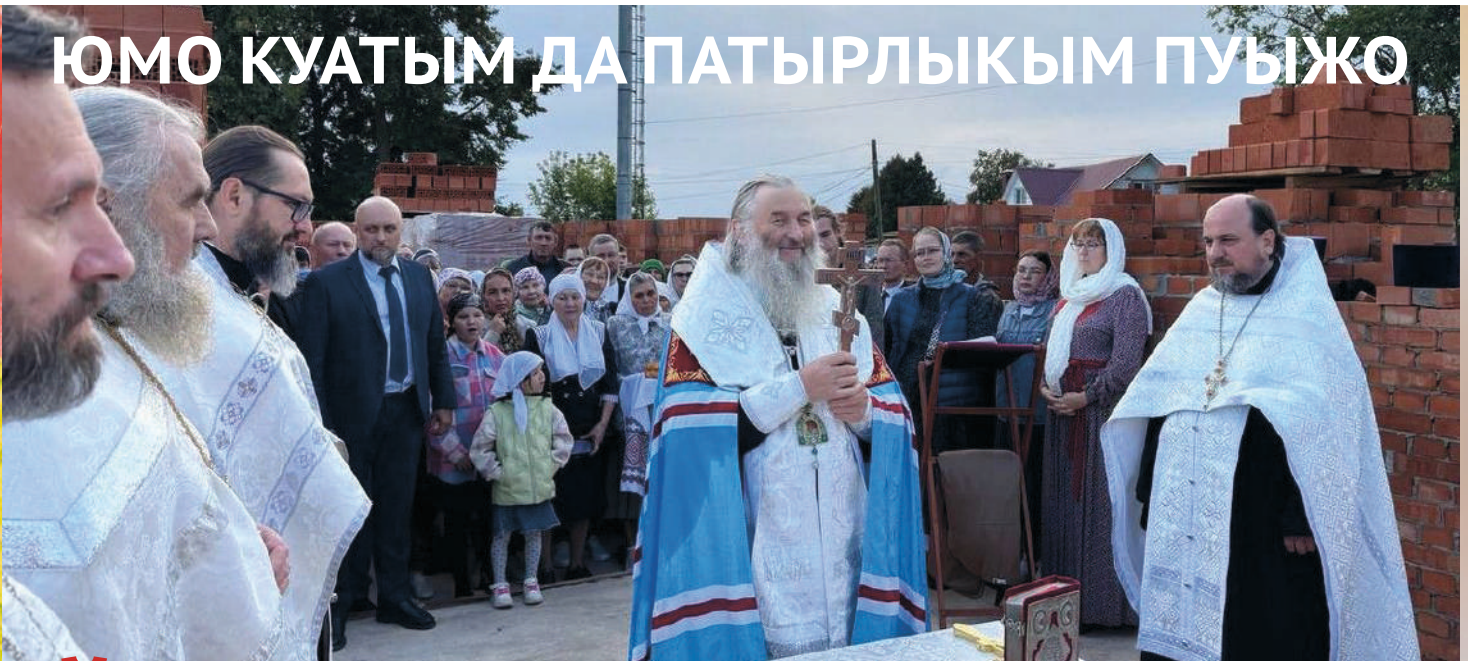


ШҮМ-ЧОН ИЗОЛЫК

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 9-ше (149) №, 2025 ий сентябрь

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший митрополит Иоаннын благословитлымыже почеш

ЮМО КУАТЫМ ДА ПАТЫРЛЫКЫМ ПУЫЖО



Йошкар-Ола ден Марий Элын митрополитше Иоанн 25 августышто Советский районсо Ронго селаште лийын, Юмым Шочыктышо Пеш Святой Аван Леведмыже лўмеш чонгалтше храмын негызышкыже кермычым пыштен.

Архипастырьлан Йошкар-Ола епархиальный управленийын секретарьже иерей Димитрий Дьяков дене пырля Советский кундемсе черк-влакын настоятельшт полшенит. Черке мурым регент Анна Ярошевичын чумырымо хор мурен.

Митрополит Иоанн негызыш пыштышаш кермычыш святой вўдым шыжыктен, тушко елейым шўрен. Русьын тачысе Святейший Патриархшын, кундемсе архиерейын лўмыштым да престолыш кўн мощыжо пышталтмым возыман Грамотым капсулыш пыштен, ты капсулым алтарь пырдыжыш веранден. Вара черкын ныл пырдыжшым да ыресым святитлен.

Ты куанле татым пырля пайлаш толшо-влаклан архипастырь тыге ойлен:

– Таче, пагалымем-влак, те мемнан Поро пиалан Владычицына лўмеш чонгалтше черкын негызышкыже кермычым святитлен пыштымем шке шинчада дене ужда. Юмым Шочыктышо Авана уло Русь мландым кугу серлагыш дене онча. Константинопольым сарацин-влак деч утарыме событийым шарныктыше Юмын Аван Леведмыже лўмеш пайремым Грецийыште огыт палемде. А руш калыкна Русьым тынеш пуртымо жап гычак уло чонжо дене шижеш: Эн Святой Юмын Ава Шке илыме вержылан Русьым ойырен налын да

ты мландым ойыртемалтше поро серлагыш дене онча, молитва дене Тудым чарныде чапландарыше калыкше верч азаплана.

Князь Андрей Боголюбский гыч тўнгалын, Юмын Аван аралтышыжлан ўшанымашна эреак мемнан пелен. Влахернский храмыште Шке Леведышыжым калык ўмбаке шаралтыме татым ме пайрем семын ужына да палена: Эн Святой Юмын Ава мемнамат осал деч арален шога.

Тачат Тудо Святой Русь ўмбалан Леведышыжым шаралтен, Юмын серлагышыж дене леведын. А мемнан деч шочшыжо-влак семынак ойжым колыштшо лияш, мален колтыммо гай колымыж деч ончыч каласен кодымыжым – Шергакан Эргыжлан ўшанаш да Тудын кўштымашыже-влак почеш илаш – мондаш огыл да полышым йодын, «Йывырте, Поро Пўрымашан, Тый денет Юмо» манын чапландарен кумалаш йодеш. Тиде молитва пеш кугу виян, тудым колмек, дьявол ден шем вий-влак лўдын чытырат.

Тек мемнан кокла гыч кажныже пала: чонгышо-влакын кидышт дене гына огыл, а ты святой вер Святой Шўлышын порылыкшо дене волгалтше, тыгай кугу пашам шуктымаште чонгышо ден полишкалыше-влаклан Юмо куатым да патырлыкым пуыжо манын сўрвален кумалше-влакын молитвашт денат черке чонгалтеш.

Кў Юмын храмым нўлтымашке ушнен, тудын шым тукумжо Юмын благословенийжым налеш, сандене ме чылан мо дене кертына – молитва але кид вийна дене – ты моткоч кугу духовный пашашке шке надырнам пыштышаш улына.



АЙДЕМЫН ЧОНЖЫМ ЮМО ДЕКЕ САВЫРЫШАШ ВЕРЧ

Угарман кундемысе Дивеево селаште 21 августышто «Кызытсе тўняште монах подвигын тўнжў могай лийшаш» теме дене йыргешке ўстел эртен.

Мероприятийш Руш Православный Черкын Юл кундемысе федеральный округышто верланыше 14 митрополийысе 37 епархийжын 171 монашествующийже (архиерей, игумен ден игумения, моло представитель-влак) миен. Марий митрополийын ныл еган делегацийжым Йошкар-Ола ден Марий Элын митрополитше Иоанн вуйлатен.

Эн ончыч Угарман ден Арзамасын митрополитше Георгий Свято-Троицкий Серафимо-Дивеевский ўдырамаш монастырьын Троицкий соборыштыжо преподобный Серафим Саровскийын мощыж воктене акафист лудман молебным служитлен, тиддеч вара Благовещенский соборышто Юмын литургийым вўден. Высокопреосвященствылан Руш Православный Черкын архипастырьже-влак, нунын коклаште Йошкар-Ола ден Марий Элын митрополитше Иоанн, тыгак Угарман епархийын клирикше ден священный саныште улшо монахше-шамыч полшенит.

Юмын литургийыште паломник ден прихожан-влак дене пырля Дивеевысе обительын настоятельницаже игумения Сергия (Конкова), монастырьыште илыше ака-шўжар-влак, тыгак Юл кундемысе федеральный округыш пурышо кундемласе ўдырамаш ден пўрєен монастырьла гыч толшо уна-влак кумалынит.

Монастырьын настоятельницаже Литургий деч вара митрополит Георгий ден чыла архипастырьлан тауштен, митрополит Георгийлан тазалык верч (заздравный) просфорым да Юмын Аван Толгский иконыжым пўлеклен. Вара чылан Святой Канавке дене молитвам лудын эртенит, Юмын Авам моктен, Тудын деч полышым йодынит.

Йыргешке ўстелын пашажым Угарман митрополийым вуйлатыше владыка Георгий тўналын, шке святитель шомакшым ойлен:

– *Москон да уло Русьын Святейший Патриархше Кириллын благословитлымыж*

почеш поро йўлаш савырныше монах конференцийым теният эртарена да Юл кундемысе федеральный округышто верланыше ўдырамаш ден пўрєен монастырьлаште лекше йодыш-влакым лончылена. Книгам лудмо дене гына монах илышлан тунемаш ок лий, ты опытым обительыште погена. Тидым чын шукташ туныктышо-наставник, духовник лийшаш, тунам гына илышна шот дене ворана, чын корно дене кая. Ожно шалатен пытарыме ятыр храм ден монастырь кызыт уэш чоңалтыт. Пырдыжым нўлташ неле гынат, ты паша лектышым шинча ужеш, чон куана. Айдеме чоным Юмо деке савыраш тылечат коч неле. Мемнан обительлаште молитва чарныде йонгыжо, нуно духовно черле ең-шамычын чоныштым паремдыме верыш савырнышт, шукырак ең шке шўмжым Утарыше Христослан почшо манын, мыланнат чот кумалаш кўлеш.

Погынышо-влакым Йошкар-Ола ден Марий Элын митрополитше Иоанн саламлен, тыге каласен:

– *Нине волгыдо кечылаште обительыш толмек, мемнан кокла гыч кажныже Господь деке лишкырак лиймыжым да вуй ўмбалныже Юмын Аван леведышыжым шиже. Кугу куан дене таче Литургийым эртарышна, Феофан Затворникын туныктымашыж гыч ужашым колыштна. Тудо «Монашествующий-влак, тыглай илыш деч коранмек, шўмышт дене тошто илышыш пўртылшаш огытыл» манын ойлен. Инок шке кўргў шижмашыж дене Юмо дене кылым кычалшаш, а тидланже кўлеш-оккўл шонымашыж дене кучедалшаш. Уто-сите сомыл деч корангын, монах корнышто икымше ошкылым ышташ тўчышў верч уло чон дене азапланен мошташ кўлеш. Монах илышын негызше – Господь дене ушынамаште.*

Йыргешке ўстелыште монах илышым чын виктарен колтымо нерген ятыр доклад йонгалтын, шуко йодыш кангашалтын. Колыштшо-влак Юл кундемысе федеральный округыш пурышо обитель-влакын кўргў илышышт дене утларак палыме лийынит.



САЛАМЛЕНА!

Медведево посёлкысо Юмын Аван Державный юмонаже лүмеш черкын настоятельже протоиерей Алексей Михайловлан – 55 ий!

Ончыкылык Алексей ача мұндыр Магадан кундемысе Эгвекинот посёлкышто 1970 ий 26 августышто шочын. Кыдалаш школым ший медаль дене тунем лекмек, Йошкар-Олаш толын. Марий кугыжаныш политехнический институтын радиомеханический факультетыштыже тунемын. Дипломан специалистым тышанак инженерлан пашаш коденыт. Ик жап порт арверым ыштыше «Интер-дизайн» предприятийште программистлан тыршен, тыгодымак олесе храмлаште алтарникын сомылжым шуктен. 1997 ийыште Семеновко селасе Эн Святой Юмын Аван Шочмыжо лүмеш храмын псаломщикше лийын. Мужырангын, ешыште кум йоча шочын.

2000 ий 24 сентябрьыште Йошкар-Олан да Марий Элын епископшо Иоанн тудым диакон саныш шогалтен, а ик тылзе гыч, 28 октябрьыште, – священникыш. Службым Алексей ача Семеновко селасе Эн Святой Юмын Аван Шочмыжо лүмеш черкыште тўгалын, а 2001 ийыште тудым Йошкар-Оласе Вознесенский соборыш кусареныт.

Москосо Духовный семинарийым 2007 ийыште заочно тунем лекмыж деч вара ик ий гыч Медведево посёлкысо Юмын Аван Державный юмонаже лүмеш черкын настоятельжылан пенгыдемденыт. Ты жап гыч тачысе кече марте батюшка черкыжым тўзландарыме верч уло моштымашыжым пыштен тырша: 2015 ий 28 майыште Йошкар-Олан да Марий Элын архиепископшо Иоанн кўшыл храмжым святитлен, тыгак Рушарня школын оралтыже чоңалтын.

2014 ийыште иерей Алексей Михайлов протоиерей санан лийын.

Шке приходыштыжо тыршыме деч посна Алексей ачан ешартыш пашажат пеш шуко. Самырык-влак дене пашам ыштыше координационный советын еңже лийын, Солнечный посёлкысо храмын приходшылан вуйын шоген, Марий машиностроитель заводын

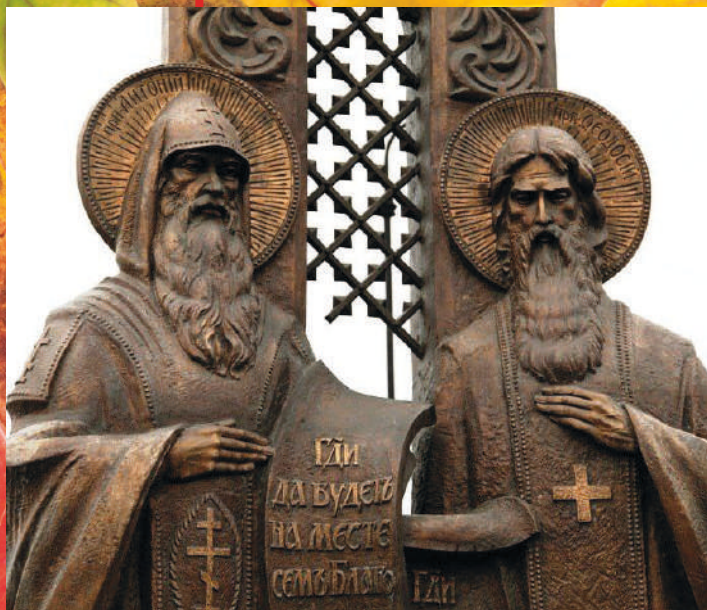


медчастьшын пашаенже ден тушто эмалтше-влак деке коштын, ой-кагаш дене полшен, тусо кумалме пөлемыште сулыкыштым касарен, Пырчесым подылтен. 2001 ий гыч Алексей ача Йошкар-Ола епархийын Миссионер пөлкажым вуйлата, 2011 ий гыч – Епархиальный суд председателын алмаштышыже. Тыгак Йошкар-Ола епархийын туныктымо рўдерыштыже да Священномученик Адриан Троицкий лүмеш православный туныктымо курслаште черке дисциплине-влакым нангая.

Алексей ачан тыршымыже аклалтде кодын огыл, тудо набедренник, камилавке, наперстный ырес, палице дене палемдалтын. Москон да уло Русьын Патриархше Кириллын 2025 ий апрельыште лукмо пунчалже почеш батюшкалан сōрастарыман наперстный ыресым нумалышташ права пуалтын. Черке ылышым тўзландарымашке надырым пыштымыжлан да Йошкар-Ола епархийым ыштымылан 30 ий темме лүмеш священномученик Леонидын, Марий епископын, III степенян медальжым 2023 ийыште кучыктымо.

Алексей ачам шочмо кечыж дене уло кумылын саламлена да пенгыде тазалыкым, кужу курымым, Руш Православный Черкым чапландарыме корныштыжо Юмын полишыжым тыланена.





ПАГАЛЕН ШАРНЕНА

Киево-Печерский лаврлан негызым ыштыше святой Антоний 983 ийыште Чернигов деч тораште огыл верланыше Любече олаште шочын. Тынеш пуримо лўмжō Антипа лийын.

Тудо Юмылан чот ўшанен, да кўшыч темлыме почеш Афоныш каен. Ик обительыште монахыш ўп тўредме йўлам эртен, тиддеч вара ты обитель воктенысе курыкпомышышто шкет кумал илен. Духовно пенгыдем шумыжым шижмек, обительын игуменже послушанийым Антонийлан пуэн: шочмо кундемышкыже, Русьыш, пōртылаш да монах туныктымашым калык коклаш шынғдараш.

Тиде 1051 ийыште лийын. Антонийын Киевыш толмо жаплан тушто икмыняр монастырь улмаш. Нуным князь-влак грек-шамычлан чоңыктеныт. Но святой Антоний нигудыжымат ойырен огыл, а пресвитер Иларионын коден кайыме (тудыжым Киевын митрополитшылан шогалтеныт) курыкпомышыш илаш пурен. Тыштат Афонысо семынак монах ылышым пенгыдын кучен, кочкишыжо шем кинде да вўд лийыныт. Киндыжымат кече коден гына пурлалын.

Антоний лўман монахын улмыж нерген увер икмыняр жап гыч Киев мучко гына огыл, моло руш олалаштат шарлен. Калык туддеке духовный канашым да суапландарымашым налаш кошташ тўналын. Южыжо тудын пелен илаш кодаш сōрвален. Икымше ең, кōм святой Антоний коден, Никон лийын. Кокымшо еңже – преподобный Феодосий.

Преподобный Феодосийын самырык пагытше Курск олаште эртен. Рвезе изиж годсек черкыш кошташ йōратен, кажне кечын тушто лийын, Юмын мутшым тыршен лудын, моло йоча деч тыматле, ўгышō, поро улмыждене ойыртемалтын. Храмыште южгунам просфор ситыдымылан кōра Литургийым служитлен огытыл. Тидым пален налмежыке, оксала шыданым наледен, шке кидше дене йонгыштен да черкыш просфорым кўэшт кондеден. Тидлан кōра аважлан ятыр гана вурсалтын. Аваже эргыжым йōратен гынат, тудын кугу ўшанымашыжым умылен огыл.

15 СЕНТЯБРЬ –

ПЕЧЕРЫСЕ ПРЕПОДОБНЫЙ-ВЛАК АНТОНИЙ ДЕН ФЕОДОСИЙЫН КЕЧЫШТ

Икана Феодосий черкыште Юмын мутшым колын: «Кō ачажым але аважым Мыйым йōратыме деч чот йōрата, Мыланем йōрышō огыл...» (Матф. 10:37). Тиддеч вара тудо аважым шкетшым коден (ачаже тудо пагытлан колен), шочмо олаж гыч лектын каен да Киевыш толын, преподобный Антоний деке миен. «Юмо Шкежак мыйым тый декет конден, – каласен тудлан Феодосий. – Мом кўштет, чыла ыштем». Феодосий семынак Антоний деке илаш толшо-влакын чотышт латкокытыш шумек, Антоний воктенысе курыкыш илаш каен, шкетланже курыкпомышым кўнчен.

Тошто вереш кодшо Феодосийым моло-влак игуменлан сайленит. Феодосий, Константинопольысо Студийский монастырьын уставшылан эңертен, тўшкан чын илаш туныктен: уло-уке погышт тўшка погылан шотлалтын, жапым пашалан пуэныт, игумен кажне иноклан ыштен кертшаш сомылым гына палемден. Пашам тўналме деч ончыч чылан эң ончыч молитвам пырля лудыныт, кугурак деч благословенийым налыныт. Игуменлан монах-влак шке шонымашыштым ойленыт, чоныштым починыт, вет тудыжо утаралтмашке нангайыше вуйлатышышт лийын.

Преподобный шкежат моло иннок-влаклан примерым ончыктен: вўдым нумалын, пум руэн, шелыштын, киндым кўэштын, черкышкат, кеч-могай пашашкат нигō деч ончыч толын. Юмылан йōрышō лияш тыршыме деч посна кертмыж семын нужна-шамычлан полшен. Тыгак духовный туныктымаш деке мелын шоген, духовный литературым шуко лудын. Шкежат шуко возен (Тачысе кече марте тудын иннок-влаклан лу, калыклан кок туныктымашыже, князь Изяславлан колтымo кок серышыже да кок молитваже аралалт кодыныт.) Монах-шамычымат тыгай пашалан таратен, шкеж гаяк лияш кумыланҗден.

Нужна, сокыр, окшак, чолак-влаклан илашышт посна пōртым чоңыктен. Обительыште погынышо парыш гыч луымшо ужашыжым нуным ашнаш кучылтын. Тиддеч посна кажне шуматкечын ик орва киндым казаматлаште шинчыше-влаклан колтеден.

Преподобный Антонийын негызым пыштыме да преподобный Феодосийын тўзландарен колтымo Киево-Печерский обитель моло монастырь-влаклан образец лийын да Руш Черкын виянмаштыже кугу верым налын. Тудын пырдыжше кокла гыч кумдан палыме архипастырь да православийым чапландарыше проповедник-влак, писатель-шамыч лектыныт: Ростовын епископшо-шамыч святой Леонтий ден святой Исаия, Новгородын епископшо Нифонт, Виче вел калыкын просветительже Кукша, писатель-влак преподобный Нестор Летописец ден преподобный Симон.

Печерысе преподобный-влак Антоний ден Феодосийым калык 15 сентябрьыште пагален шарна.



ШҰМЫШТЫНА ҰШАН ТУЛ ЙҰЛЫЖӖ!

Марий калыкын просветительже, миссионер да поро туныктышо протоиерей Гавриил Яковлевын пашажым шуаш манын, 2024-2025 тунемме ийыште Морко районысо школлаште тудын лӱмеш усталык конкурсым увертарыме ыле.

Тыгай конкурс ынде кокымшо гана эртаралте. 23 августышто Арын селасе Иисус Христосын Шочмыжо лӱмеш храм ончылно калык шуко погынен. Тиде мероприятийыште поро пашашке ушнышо-влакым – туныктышо ден тунемшыштым – диплом да сертификат дене палемдыме. Нуным тыгак июнь мучаште Муром ден Дивеевысе святой верлашке намиен коштыктым.

Пайремыш толшо-влак Гавриил Яковлевлан памятник воктек пеледышым пыштеныт. Саламлыме мутым Арын селасе храмын настоятельже протоиерей Николай Чузаев ойлен. Пайрем лӱмеш чапле концертым ямдылыме. Концертыште духовный темым тарватыше почеламут, шонаш таратыше православный муро-влак йонгеныт, скрипка ден марий семым шоктеныт.

«Сылнымут шошо» усталык конкурсышто 1-ше верым Волаксола школын тунемшыже Ульяна Герасимова сулен налын. Кокымшо да кумшо

вер дене Кожлаер школын тунемшыже Дмитрий Смирнов ден Коркатово школ гыч Виктория Иванова палемдалтыныт. Гран-при Октябрьский школын тунемшыже София Сенькинанан логалын. Конкурслан келшыше марла почеламутым возышо-влак чыланат шарнымаш пӧлекым налыныт. Ик пӧлекше протоиерей Гавриил Яковлевын образшым ончыктышо значок лийын.

Пайремыш толшо уна-влак куаныше лийыныт, святой шӱлыш дене темыныт. Суапле пашалан йоча-влакым кумылангыше туныктышо-влаклан кугу таум ыштена. Ончыкыжымат черке илышыште уло кумылын тыршаш, поро лектышан лияш, Господьлан кумалын илаш манын, Юмо суапландарыже!





ЮМО ЧОНЫМ ЎШАНЕН ПУЭН

Илышыште лийше тиде историйым Моско Областьысе ик храмыште служитлыше Евгений ача ўмыржō мучко шарнен ила.

«ЭРЛА ТОЛ»

Черкыш кечывалым ик самырык ег пурен, чатка вургеман, но чот руштшо, вигак омса воктенысе олымбаке шунгалтын. Черке оролын кынелташ тōчымыж годым сортапўкеным йонгылыш перен шуэн, тудыжо черке кōргым сургалтарен камвозын. Илалше прихожанке Лидия Ивановна воктеке писын куржын миен:

– Шып-шып, шергаканем, тыге огеш лийыс. Эрла тол. Батюшка тый денет эрла мутлана.

– Мылам тудо кызыт кўлеш! – кугу йўкын кўштен йўшō ег да шкенжым онжо гыч мушкындыж дене туге перен, пуйто туштыжо ала-мо чот корштен.

Йўк-йўаным колын, алтарь гыч батюшка лектын, ўмбал вургеман да кидешыже изи чемоданжым кучен. Тудым ужын, йўшет «Тыят мыйым поктет?» манын йодын. «Ну, тўгалеш ынде», – сырен шоналтен Евгений ача.

«ЕНГЫН ЛУШКЫДЫЛЫКШО ДЕНЕ ПАЙДАЛАНЕНДА»

Тиде кече Евгений ачан пеш неле лийын. Эше колаш вочшо еным собороватлаш владыка шкежак йодын, эмлымверыш куржман. Ынде тебе ты йўшō ег жапым налеш. Тудын гай черкыш толшо мыняр йўшым батюшка чын корныш шогалташ тыршен, а нунылан садикте, чылажат таче да кызыт кўлеш. Нимо нерген огыт шоно! Шке ойгыштым шагат дене ойлен шинчат, иктыже шортын ончыкта, весыже оксам кучыктен пуа. Шōрлымекеже, мōнгеш кўчаш толеш, «Енгын лушкыдылыкшо дене пайдаланенда» манын титакла. «Эрла тол, мутланена» манат гын, южыжо мушкындым чумыртен кучедалаш пижеш. Эрлашын, конешне, иктат черкыш ок тол, айыкланемежышт нунылан Юмо огеш кўл.

«ТЫЙ ПОП УЛАТ АЛЕ УКЕ!»

Тидым чылажымат Евгений ача секунд жапыште шарналтен шуктен, а шкеже самырык пōрєнлан ласкан ойлен:

– Тый, шоляш, мōнгышкет кай, каналте, эрла толат, кутыралтена.

– Те чылан мый дечем эре тачак йодыда! А мылам эрла темледа? – батюшкам шокшыж гыч руалтен тудыжо.

– Мый тендан деч нимом ом йод. Намыс огыл мо черкыш йўшывуя пураш? Эрла вучем тендам, а кызыт мылам кайыман.

– Тый поп улат але уке?!

Но батюшка соборованийыш вашкен... Корнышто шкенжым вурсен ошкылын: ала тиде еглан чынжымак тудын полышыжо кўлын? «Поп тый улат але уке?» манын кычкыралмыже уш гыч лектын огыл.



«ТЕ ВРАЧ УЛЫДА АЛЕ УКЕ?»

Жап эртен, ты самырык ег нерген Евгений ача монденат шуктен. Но ик кечын изи эргыжын мўшкыржō эрденысек корштен, а кас велеш

чотрак тўналын. Евгений ачан вийдыме эргыжым эмлымверыш нумал пурымекеже, приемныйшто нигё лийын огыл.

– Докторым, докторым кўштыза, – полышым йодын кычкырен ача.

Медшўжар куржын лектын:

– Ида кычкырле! Вучалтыза. Врач-влак сменяштым вашталтат.

Тиде жапыште коридор омса гыч самырык пörъен лектын.

– Те доктор улыда? – туддеке кержалтын Евгений ача. – Эргымлан йöсö!

– Мый сменем мучашленам, чечас вес врач тендан деке толеш.

– Те врач улыда але уке?!

Пörъен Евгений ачам тура ончалын да мөнгеш савырнен. Медшўжарын «Тендам черле авада вучас» манын öрын пелештымыжлан кўштен каласен:

– Йочам кызытак смотровыйш! Писын!



«БАТЮШКА, ШАРНЕДА...»

Юмылан тау, доктор жапыштыже чын диагнозым шынден, операцийым ыштен. Евгений ача тудлан кузе таушташ паленат огыл. А шкеже шонен: «Чурийже пеш палыме. Кушто ужынам гын?» Сергей Иванович (докторым тыге лўмденыт) дечат йодын, тудыжо вачыжым веле туртыктен. А ик кечын Лидия Ивановна матушка дене пырля эмлымверыш миен да докторым ужын.

– Батюшка, шарнеда, вет тунам черкыш тиде доктор йўшö пурен ыле.

Евгений ачан көргыжлан чот шокшын чучын колтен. «Эрла тол»... «Те чылан мый дечем эре тачак йодыда! А мылам эрла темледа?.. Тый поп улат але уке?» – шоктен пылышыштыже. Да тунамак шкенжын йўкшö йонген: «Мый тендан деч нимом ом йод... Врач те улыда але уке?»

«ТЕ ТИТАКАН УЛЫДА!»

Евгений ача мөнгыжö пич йўдым гына пörтылын. Матушкажлан кастене вараш кодын толмыж нерген шижтарен гынат, тудыжо вучен шинчен. Батюшка чайым шындаш йодын. Вара изи Сергей нерген каласкален, кузе тудо черле изажым тörлатынеже улмаш, но тудыжо садак изиак колен. Кузе кушкын шумекыже, йоча хирурглан тунем лектын да чыла черле икшывым тörлаташ шонен. Но икана операций

ўстембаланже куд ияш рвезе колен. Рвезым вараш кодын конденыт, нигузе утарен кертын огыл... А тудын аваже Сергей Иванович ўмбаке «Тиде те титакан улыда!» манын уш кайышыла кычкырлен. Самырык врач чот ойгырен, вес операцийым ышташ тореш лийын, пашаш коштым чарнен, йўаш тўналын. Полышым Юмо деч йодаш миен, а туштыжо «Эрла тол» манын колтеныт. Чон корштен, шинча ончылныжо колышо рвезе шоген... Йöра коллегыже-влак йомаш пуэн огытыл, умылтарен, лыпландарен, пашаш пörтылтеныт. А вара Евгений ача эргыж дене толын лектын. Тудын шинчаштыже доктор колышо эргыч аважын ончалтышыжым ўжын...

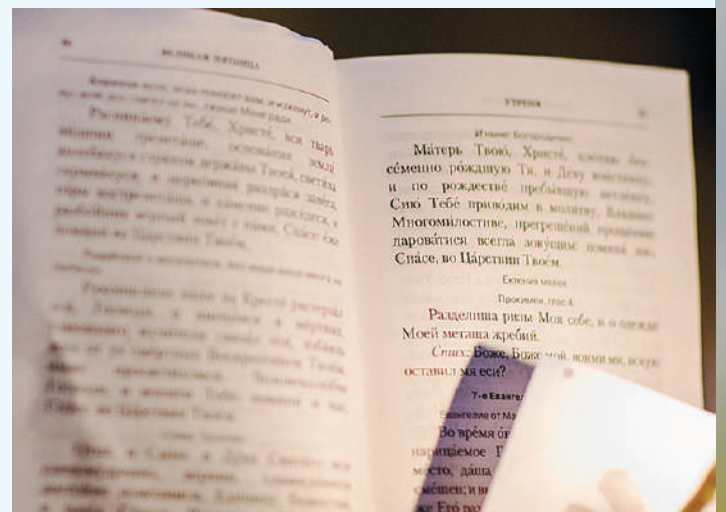
«ОНЧЫЧ ЙÖРАТЕН ШЫНДЕ, ВАРА ОЙЛО»

– Мый шинчашкыжат ончалаш вожылам. Тудо чын врач, тыгайым шагал вашлият. А мый кө? – вуйым кумык сакен ойлен пелашыжлан батюшка. – Иктышт капым эмлат, весышт – чоным. А мый чон воктеч эртен каенам. Вашкенам, куржынам... Чын священник тудо, кө кеч чўчалтыш чон шокшыжым вес еглан пуэн кертеш. Тидым ыштен от керт, тугеже кеч öндал, айдеме семын умылтаре. Ырыкташлан секундат сита. Тунам ты ег эрлашын обязательно толеш. А мый? «Мый тендан деч нимом ом йод...» А илышыште теве кузе лиеш! Юмо вашке ушым пурта. Мый Лаврысе духовникемын мутшым шарналтышым. «Ончыч йöратен шынде, айдеме ўмбалне Юмын тўсшым уж, вара иже ойло, – манеш ыле тудо. – Йöратен шынде йўшым ма, лавыргышым але шыдым... Тунам шўмет ойлашлан чын мут-влакым шижтарен каласа. Ме, священник-влак, южгунам иктаж-мом ойлена да шке корнына дене каен колтена, пашана вет уло. Айдемын ойгыжым да чон корштышыжым огына уж, корштыш воктеч эртен каена да мондена. Тыге айдеме йомеш, чонжо кўэмалтеш. А вет тудо мемнан деке Христос деке толмо гай толеш. Эре тидым шарне! Эртен кайыме деч Юмо аралыже... Юмо аралыже!»

Тиде вашлиймаш деч вара чын врач ден чын священник келшаш тўналыныт да ынде ятыр ий келшен илат.

– Юмо аралыже йонгылышым ыштыме деч, – ойла Евгений ача. – Юмо мыланна, священник-влаклан, чоным ўшанен пуэн, чон воктеч ме эртен кайышаш огынал.

Елена КУЧЕРЕНКО





ЮМЫН ЛИТУРГИЙ – ЧЫН ЛИЙМЫМ УЭШ ИЛЕН ЛЕКМАШ

Юмын литургийым чыла священнослужитель умылтараш тырша. Теве священноисповедник Сергей Правдолюбов прихожан-влаклан тидын нерген кажне ийын каласкален, да нуно Литургийыште мо ышталтым чылан гаяк умыленыт. Тудо ойлен:

– Христиан иза-шольо-влак, ушда дене шкендам Христосын мландымбалне илыме жапыш кусарыза. Тудын Вифлеем олесе курыкпомышто шочмыжлан куаныза; калык ончыко Тынеш пураш толмыжым ужса; öрыктарыше проповедьшым колыштса, поснак курыкышто ойлымыжлан көра «Нагорный» манме туныктымашыжым сайын палыза; калыклан полшен коштмо подвигышкыже пырля кайыза да палестин курыкла ден төр верлам пырля эртыза.

Иерусалимыш чапландаралт пурымыж годым Тудым йывыртен вашлийза; Шолып кас кочкыш годым пырля лийза; вара Гефсиман садыште Тудын пелен чон йүлен кумалза; Анна ден Каиафын судыштышт, тыгак Пилат ден Ирод денат Шкетшым ида кодо. Голгофышто ыресеш пудалымышт годым чаманен шогыза, Тудым мыскылымым ужын, чонда корштыжо; Тудын колымыж годым чондымо пүртүсын лүдын чытырнымыжым, Тудым шўгарыш пыштымым эскерыза, вара шўгар аным авырыше кугу

кўн коранмыжым да тушеч Ылыж кынелше Христосын чапланен лекмыжым ужса. Тудын Шке тунемшыже да моло ег-влаклан кончымыж годым свидетель лийза, Пылпомышко нөлталтымж деч ончыч Тудын деч суапландарымашым налза.

Христосын илыме жапыште чыла тидым шке шинча дене ужына гын, чон шижмашна могай лиеш ыле? Кажне татыштыже шўмна кузе кыра ыле? Господь дене мо лиймым чыла ужын, чонна кунамже йывыртимаш, а кунамже шортмаш дене темеш ыле. А вет ме чыла тидым кажне Литургийыште шижын да ужын кертына. Юмын литургийыште Пылпомышысо Куат-влак мыланна ужаш лийдымын служитлат, шуко святой ег мландымбалне илымыж годымак тидым ужын.

Юмын литургий Утарыше Христосын мландымбалысе илышыжым шарнымаш веле лиеш гын, тыгай кугу шижмашым ок лук ыле. Литургий тиде шарнымаш веле огыл, а чын лиймым уэш илен лекмаш. Тыште Чапланыше Господын илышыже, ыресеш колымыжо да Ылыж кынелмыже уэш шукталтеш. Шкенжын Эн яндар Капше да Кугун пагалыме Вўржө дене Тудо тыште Шкеак улеш. Юмын Таинствыште Тудым Шкенжымак святой престолыш пыштат да, тўнян сулыкшо верч жертвылан кондымек, иерейын кидше дене калыклан кочкаш пуат.

ЧОНЫМ МО ДЕНЕ ПУКШЕНА, ТУДЫН ДЕНАК ТЕМЕШ

Ик подвижник деч йодыныт:

– Молан тый кажне кечын Святой Возымашым лудат? Вет тый тудым тенгечат, ончыгечат, икмыняр ий ончычат лудынат.

– Йолташ, тыйат каласе, молан тый кажне кечын кочкат? Вет тый таче, тенгече, ончыгече веле огыл, а тынар ий почела кечылан икмыняр гана кочкат?

Тудыжо öрын да умылтараш тыршен:

– Тидым чыланат палат: илаш вий-куат лийже манын, кажне кечын кочкаш кўлеш.

Праведникат тудлан каласен:

– Мыят Святой Возымашым илаш вий-куат лийже манын лудам. Тудо мыйын шўм-чонемлан куатым пуа. Преподобный Макарий Великий ойлен: «Кузе вўр капкылын чыла ужашыжым иландара, тугак чон чыла шижмашлан вуйын шога. Капкылын чыла шижмашлаже гоч чон ты тўня дене кылдалтын. Чоным мо дене пукшена, тудын денак темеш. Кевытыште кочкышым налме годым свежам да сайым кычалына, а чоным шукыж годым уда «кочкыш» дене сийлена. Капше мландеш шўйын пытышаш, а чонжо курым-курымеш илышаш, сандене тудым яндар шонымаш, поро шижмаш, волгыдо умылымаш дене темыман. Чыла тидым ме Святой Возымаште муын кертына.

ХРИСТИАН МУЖЫРАНМАШ КОК ЕНГЫМ ИК ТИЧМАШЛЫКЫШ УША

Пелашем дене коктын ешым шукертак чумыренна, но але марте венчаялтын онал. Илашыжат шуко кодын огыл докан, туге гынат ийготым ятырак погышо-влакым венчайыме шотышто умылен налнем. Тиде таинством эртена гын, тудо шочшынан, уныканан да шкенан ылышыш иктаж-могай вашталтышым пурта мо?

Священник Павел Гумеровын вашмутшо:

– Ты йодышлан вашештыме деч ончыч венчаялтме таинствын молан кўлмыжым умылтараш кўлеш. Православный христиан-шамычын мужырангмыштым Черке благословитла. Ты суапландарымашым ме венчаялтме таинствыште налына. Апостол Павел возен: «... кузе Христос Черкылан вуй улеш, да Тудак капын (Черкын) Утарышыже, тугак марият ватылан вуй улеш...» Умбакеже: «Марий-влак, Христосын Черкым йōратымыж семын шке ватыдам йōратыза» (Еф. 5:23, 25).

Венчаялтме таинствыште налме Юмын порылык еш ылышым ик ой дене чонгаш полша. Вате ден марий, ик чон да ик кап лийын, шочшым ыштен, нуным христианин семын ончен-кушташ тўнгалыт. Самырык ден ийготым погышо-влаклан теве мом сайын шарныман: венчаялтмаш – тиде ала-могай магический ваш кылдымаш огыл. Умбакеже еш ылышыштышт чыла сай ден осалже шкеныштын могай улмыштлан кōра ышталтеш. Поро пиалан Августин ойлен: «Юмо мемнан деч посна мемнам ок утаре». Господь мыланна Шке порылыкшым, полышыжым пуа. Мыланна тидым уло шўмнам почын да кугу ўшан дене налман, еш пиалым чонгымаште Юмо дене пырля тыршыман. Тунам венчаялтмаш мыланна пеш шуко сайым пуэн кертеш. Юмылан кумалын, Тудын полышыжым йодын, Юмым да лишыл-влакым йōраташ кўштымыжым шуктен ылыман.

Венчаялташ ийготым погымек шонен пыштенда гын, тендан верч куанаш веле коদেশ, вет Юмо деке кеч-могай ийготыштат лишемме сай. Тыге те шке шочшыда, уныкада-влаклан



примерым ончыктеда. Черке благословений деч посна кужу жап пырля ылыше вате-марийым венчайыме посна чин уло гынат, шуко вере ты таинством ик чин денак шуктат, йочам йодмо молитва-влакым веле огыт луд. Христиан мужырангмаш кок енгым ик тичмашлыкыш курымешлан уша. Мландымбалне Христосын кўштымашыжым шуктен, ваш пагален ылыше вате-марий вес тўняш кусна гынат, туштат пырля лийыт манын ўшанена.

Мый кужу жап служитлем, шуко мужырым ушенам, но ушеш да чонеш самырык-влакын мужырангмышт огыл, а чот шонго-шамычын венчаялтмышт эрлан кодын. Нунын деке мый Пырчес подылташ миенам. Марийже рак чер дене орланен, кынел шогалын кертын, но ошкыл каен кертын огыл. «Вес тўняште пырля лияш ўшанем лийже манын, колымыж деч ончыч марием дене венчаялт шуктынем», – исповедь деч вара каласен пелашыже. Пиалешышт, тудо кечын ты таинством шукташ лиеш ыле, вет тидын шотышто Черкыште пенгыде правил уло. Пōрѣнгын черле улмыжым шотыш налын, нунылан тунамак мōнгыштышт венчаялташ темлышым. Чонжо да тўжвал тўсшō денат пуйто самырыкештше ўдырамаш, йывыртен, шергаш-шамычым муын лукто. Шонго вате-марийын куан шинчавўдышт йоген, а мый, Юмылан таум ыштен, венчайыме таинством шуктенам.

КОК КōРШōК

Икана монах туныктышыж деч йодын:

– Туныктен ойлымыдам колыштво деч вара мый садак языкыш пурем, тугеже кўлеш мо мутланымашлан жапым эртараш?

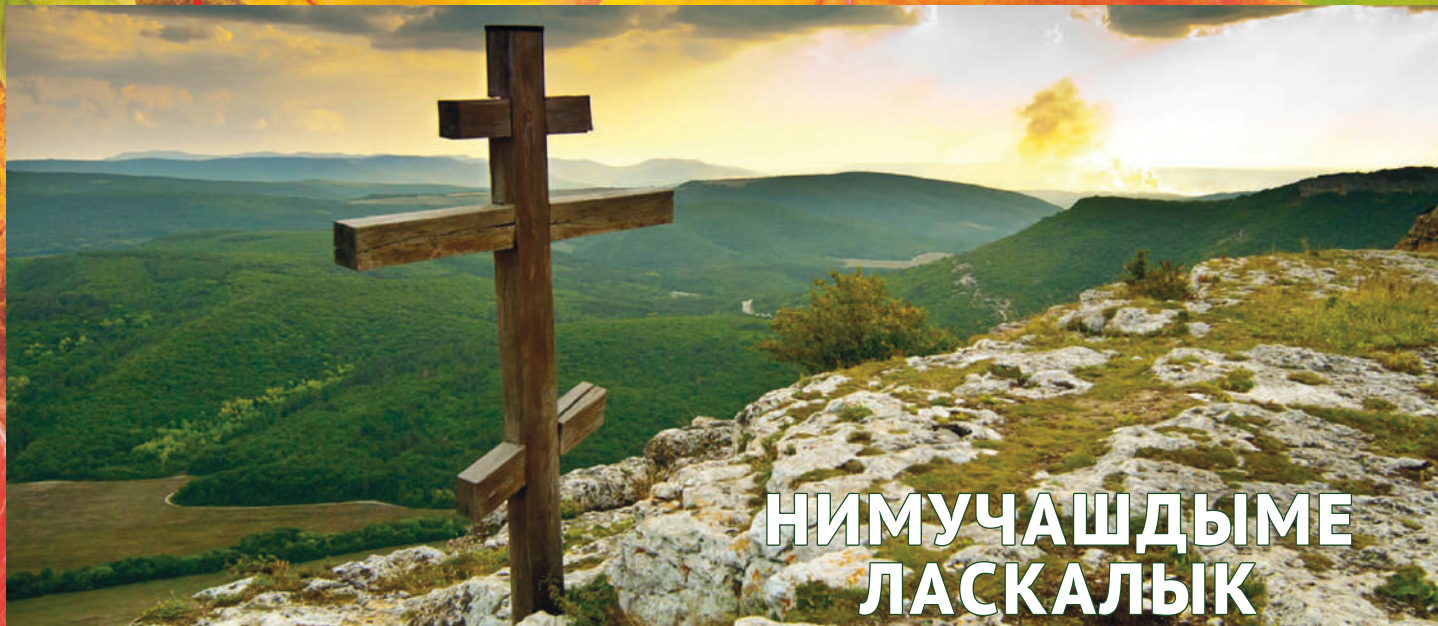
Туныктышыжо тудлан кок шун кōршōкым налаш кўштен – иктыжым мўяным, весыжым ярам. Мўйым икмыняр гана ик кōршōк гыч весыш опталыктен.

– А ынде яра кōршōкыш ончал да тудым ўпшыч, – темлен туныктышо.

– Кōршōк пундаште нугыдо мўй изиш кодын, адакше кōршōкшат мўйла ўпша, – вашештен монах.



– Мыйынат туныктен ойлымем тунемше-влакын чонешышт теве тиде мўй семынак мыняр-гынат коদেশ.



НИМУЧАШДЫМЕ ЛАСКАЛЫК

Илен улмаш пеш мунло кугыжа. Икана ушышкыжо тыгай шонымаш толын пурен: сүретче-влак коклаште тагасымашым эртараш. Кõ нимучашдыме ласкалыкым ончыктышо сүретым сүретлен кертеш, тудлан кугу пöлек лиеш.

Тыгай уверым колын, ятыр кундем гыч сүретче-влак шке пашаштым кугыжалан ончыкташ конденыт. Кажныжым тудыжо тўткын ончен, но лач коктым ойырен налын. Ынде нунын кокла гыч эн келшышыжым ойыраш кўлын.

Икымше сүретыште тымык ерым сүретлыме. Туштыжо йырваш нöлталт шогышо кўкшака курык, канде каваште ийын коштшо ош пыл-влак воштончышысо гай койыныт. Кõ ты сүретым ужын, кажныже нимучашдыме ласкалыкым шижын, эн чаплылан лач тудым шотлен.

Кокымшо сүретыште кугу да лўдыкшö курыкым сүретлыме улмаш. Курыквуй-влак чара да кошар вуян лийыныт, шучкын койыныт. Кўшнö шем пыл кечен, йўр талышнен йўрын да волгенче чарныде волгалтын. Курык гыч вўдшунгалтыш шонешталтын йоген. Кугыжа тиде вўдшунгалтыш шенгелне курыконгышто кушшо изи вондерым ужын шуктен. Тушан кайык пыжашым оптен да, пўртўсын лўшкымыжым шотыш налде, пўктен шинчен. Лач ты сүретым кугыжа сенгышылан шотлен да каласен:

– Ласкалык уто йўк-йўандыме, тургыжланаш таратыдыме да тыныс, тымык вер гына огыл, тиде чылажат улмо ўмбач ты кайык семын чонышто тымыкым да тынысым арален кертмаш, теве мо тыгай ласкалык.

ЮМО ЧЫЛАШТЫМ ШКЕ ТЎСШÖ ПОЧЕШ ШОЧЫКТЕН

Тыгай сулык уло, осал пеш, ўчим ыштыше... Мом ойлаш, пайдале сулык лийын огеш керт, но тидыже поснак чот осал.

Ты сулыкшо теве могай – айдеме шке ўмбалныже сайым ужаш тореш лиеш. Ынежак уж. Адакше сыренак толаша: тудын чылажат уда, нимоланат ок йöрö, порыжо, сылныже укеат.

Нине мут-влакын нелытышт нерген шукынжо огыт шоналте. Вет тыге ойлымо дене Юмылан тауштыдымо улмыштым ончыктат, Тудын ўмбаке шоям кышкат.

Тўняште мо улым – адакше чылажымат сайым, моторым – шочыктышо Юмо мемнан кокла гыч иктаж-кудыжым сай деч лўмынак ойырен коден мо вара? Талант нерген каласкалыме притчыжым (Мф. 25:14-30) чылалан палымым ыштен, а мыланна нимогай талантымат кучыктен пуэн огыл мо? Мемнан деке торжа, чаманыдыме лийын?

Уке, конешне. Тиде чын огыл.

А чынже теве кушто: тўняште ик тугай айдеман лийын ок керт, көн сайже уке. Юмо чылаштым Шке тўсшö почеш шочыктен. Нигöмат ойырен коден огыл!

Сандене шке ўмбалне сайжым ужаш, тудым



муаш тыршаш кўлеш, лўдман, вожылман огыл. Муман да Юмылан тауштыман. Мут дене гына огыл, паша дене. Сайжым шотыш налын, тудым утларак шукемдаш тöчыман да тудлан уло чон дене куанен илыман.

Игумен Нектарий Морозов

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	ВС
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

🟡 – пища с растит. маслом
 🟠 – пища без растительного масла
 🟢 – разрешение на рыбу
 🟣 – скоромная пища без мяса
 🟤 – разрешение на икру
 🟡🟢 – разрешение на вино
 🟠🟢 – воздержание от пищи
 🟢 – сплошные седмицы
 🟢 – постные дни
 🟢 – особое поминовение усопших

1 – Юмын Аван Донской иконыжын кечыже.
 4 – Юмын Аван Грузинский иконыжын кечыже.
 7 – Москвасе святой-влакын погынышт.
 8 – Юмын Аван Владимирский иконыжым вашлийме кече.
 10 – Почаевысе преподобный Иовын кечыже.

СЕНТЯБРЬ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

11 – Христос ончыч Толшо да Тудым Тынеш пуртышо святой Иоанн пророкын вуйжым руалме кече.

12 – Благоверный святой князь-влак Александр Невский ден Даниил Московскийын кечышт.

13 – Юмын Аван ўштыжым Константинополь олесе Влахернский храмыш пыштымаш.

14 – Черке У ий.

15 – Печерысе преподобный-влак Антоний ден Феодосийын кечышт.

17 – Белгород олан Иоасаф ден Воронеж олан Митрофан святительже-влакын кечышт.

19 – Марий кундемысе новомученик-влакым шарныме кече. Ежовысо монастырьын пайремже.

21 – Юмын Шочыктышо да эреак Ёдыр улшо Эн святой Владычицын Шочмо кечыже.

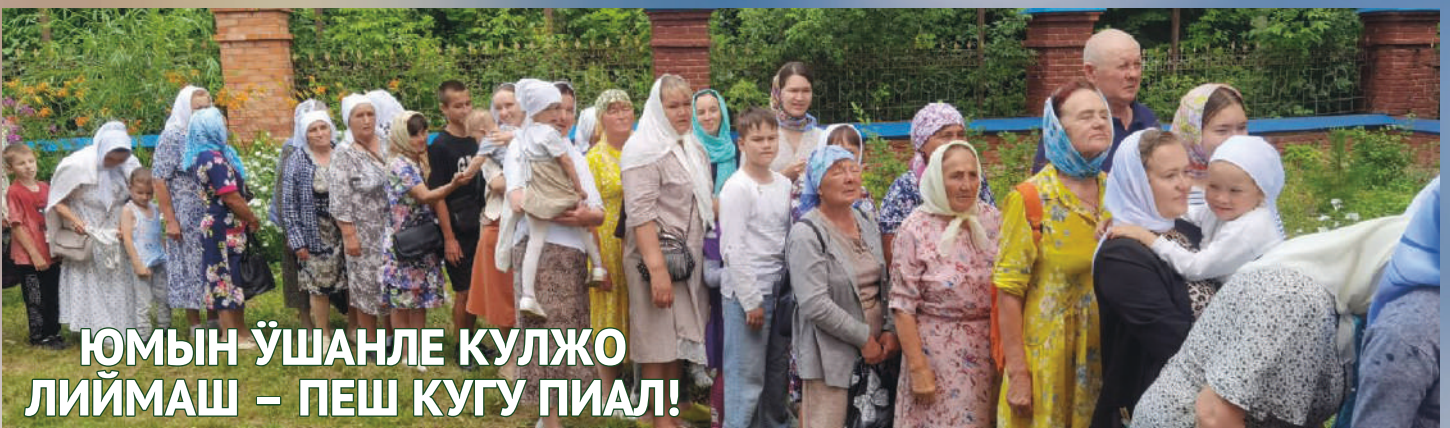
24 – Преподобный Силуан Афонскийын кечыже.

26 – Христосын Ылыж кыселмыж лўмеш Иерусалимысе храмым уэмдыме кече. Воскресенский храм-влакын престольный пайремышт.

27 – Господьын Эн пагалыме Ылыжтарыше Ыресшым нўлталме пайрем.

29 – Чылан моктымо да кугун орланыше Евфимиян кечыже.

30 – Святой орланыше Вера, Надежда, Любовь ден нунын София аваштым пагален шарныме кече.



Православный ег-шамычым южо атеистше койдарен сотара: «Ме эрыкан айдеме улына, а теже вет кул веле улыда». Шонен моштышо айдемыже тидым вес семын акла. Теве архимандрит Рафаил (Карелин) тидын шотышто тыге умылтара:

– Кугешнымаш кумыл почеш илыше южо еглан кызыт «кул» мут ок келше. Но сайынрак шоналташ гын, Юмын кулжо лияш – тиде пеш кугу пиал! Кул шке господинжылан, озажлан чот ўшанле лиеш. Мыланнат тыгак уло уш-акылна, шўм-чонна дене Господьлан ўшанле лияш ыле! Юмын кулжо она лий гын, ме кызытсе тўннан, диаволын але шке эгоизмнан, шкенам йўратымынан кулжо лийына.

Рушла ойлымо «раб» мут «работать» мут гыч лектын. Ме Юмын чын кулжо лийнана гын, мыланна илышыште Юмын чапше верч тыршыман. Христос шочмо деч ончыч илыше да кызыт мартеат кумдан палыме философ Сократ шке жапыштыже шочмо кечыжым палемден. Тудым саламлаш тунемшыже-шамыч миенит, кажныже могай-гынат пўлекым намиен. Ик тунемшыже чот йорло лийынат, нимом конден огыл. Молын саламлымышт годым тудо вожылшо гай вуйжым кумык сакен шинчен. Туныктышыж дека эн пытаргышлан лишемын да каласен: «Эн шерге наставником! Йорло улмем да пайремышкет яра кид дене толмем тый палет. Мый таче уло чон дене иктым гына темлен кертам – шкемым шке

тыланет кул шотеш пуэм! А тый кузе шонет – туге ыште!» «Тиде мыланем – эн шергакан пўлек. Эшеат чаплыракым ышташ сўрен, ончыкыжым тудым пўртылташ товатлен, мый кызыт ты шерге пўлекым йывыртен налам!» – вашештен тудлан кугу ушан Сократ.

Юмын кулжо шке эрыкшым, «Кў уламжым!» кўшкў ок шынде, тудлан эн тўнжў – Юмын кўштымашыже-влакым шуктен илымаш. Тиде айдемын лушкыдылыкшо огыл, а тудын ойырен налме корныжо да ты корнышто шкенжым пенгыдын кучен кертмыже. Юмын ме шке Ачаланна шотлена гын, Тудын шочшыжо лияш мыланна правам эше сулен налман. Юмо айдемын Шке тўсшў семын ыштен, но айдемыже ты тўсым шуко сулыкшо дене амыртен, соптыртен. Сандене ме сулыкна ваштареш кучедалме корным эртышаш улына. Тиде корно тошкалтыш гай тўрлў кўкшытан. Икымше тошкалтышыже – кулын кўкшытшў. Тидыже Юмылан огыл, а мыланна кўлеш! Тиде кўкшыт мемнам сулыкын вапшыж деч утара да шкенам шке декына пўртылта, а тышечын корно – Юмо дека. Тыге ме сулыкын да иян кулжо лийме деч утлена, чын эрык тышеч тўнгалеш. Пылпомыш Кугыжанышын порылыкышкыжо шуаш да тушто Юмын кулжо огыл, а Юмын эргыже маналтшаш верч ме тыште, мландымбалне, Юмын эн ўшанле кулжо лийшаш улына.

КУАНАН ЧИЯЛТЕНА

ЙОРАТАШ ТУНЫКТЫШО УШАН ШОМАК-ВЛАКЫМ
ТЕВЕ КУШТО ВОЗЫМО:

Енгын ойлымыжым чытен колышт, коклаш ит пуро
(Библийысе «Притче-влак» книга: 18,14).

Ойлымо годым енгым титаканыш ит лук (Иак.1:19).

Енлан полшаш шонет гын, тудлан мом пуыметым ит
чамане (Притч.21:26).

Ышташ сӧрыметым ит мондо (Притч.13:12.)

Вашмутым пуымет годым ит ўчаше (Притч.17:1;
15:17).

Иктаж-могай тавалымаш лектеш гын, пуаш вашке,
уэш налаш ит тӧчӧ (Еф.4:15).

Мом ышташ кӱлеш гын, ӧпкем кучыде ыште
(Флп.2:14).

Кокыте шоныде ўшане (1 Кор.13:7).

Шылталыде протитле (Кол.3:13).

"ШӰМ-ЧОН ИЗОЛЫК" МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ

Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да
Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный
организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы
по надзору в сфере связи, информационных технологий и
массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство
о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12. Заказ №

Журнал лекме жап - 3.09.2025 ий.

0+ - знак информационной продукции согласно ФЗ от 29.12.2010 г.
№436-ФЗ.

Журналым редакцийште погымо да верстатлыме. "Стринг" ИПФ ООО-
што савыктыме. Адресше: 424007, Йошкар-Ола, Строитель урем, 95,
101А корпус, 12-12А пӧлем.

ИК ИЙЛАН АДАКАТ
МЫЙ КУГЕМЫМ...

Ик ийлан адакат мый кугемым...
Аль шонгемым?
Уке!
Ок шижалт...
Сай шарнем кужу илыш корнемым,
Кужу корным...
Садак ок шижалт.

Йон(ы)лыш ошкыл...
Мыняр лийын тудо!
Пӧртылташ гын...
Кузе пӧртылтет?
Арам огыл ойлат: «Кынервуйжо...»
Ах! Вет илыш!..
Тый ончык йортет!

Мом тугеже туржаш тыге шкемым?
Вет тынаре...
Тынаре илем!
Юмо ужын чыла экшыкемым -
Касарен мо чыла языкем?

Касарен!
Чаманен шке йочажым:
«Тый ит мондо!» Ом мондо, пален...
Чын, шым мондо, о Юмо, поретым -
Илем кечын Тылат тауштен!

О. ГЕРАСИМОВ

Редакцийын да издательын адресышт: 424000, Йошкар-Ола,
Вознесенский урем, 81, 224-ше пӧлем.

Тел.: (88362) 45-39-54.

E-mail: marlagazet@mail.ru

Тӱн редактор: Н.В. Чузаев (протоиерей).

Редакционный совет: И.А. Сапаев (иерей), Д.В. Смирнов,
А.П. Чемякова, А.В. Еманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.В. Смирнов.

Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын
шонымашышт тӱрлӧ лийын кертыт. Серыш-влак мӧнгеш огыт
колталт.

**РЕДАКЦИЙ ЙӰДЕШ: ЖУРНАЛЫМ ШАЛА
КЫШКЫЛТАШ ОГЫЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!**